

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för integration och arbetet mot segregation

Minnesanteckningar från digitalt samråd med civilsamhället i integrationsfrågor på temat civilsamhällets roll i arbetsmarknadspolitiken den 11 oktober 2021

Den 11 oktober 2021 genomförde Arbetsmarknadsdepartementet tillsammans med företrädare för civilsamhället ett digitalt samråd i integrationsfrågor på temat civilsamhällets roll i arbetsmarknadspolitiken.

Syftet med samrådet var att möjliggöra för civilsamhällets organisationer att föra fram synpunkter i för dem viktiga frågor och deltog gjorde ett 50-tal företrädare för 40-talet organisationer (drygt hälften inbjudna av civilsamhället och hälften av Arbetsmarknadsdepartementet).

Samrådet leddes av statssekreterare Elin Olsson och statsrådet Märta Stenevi inledde med ett kort anförande om regeringens insatser på området.

Temat för samrådet var *Civilsamhällets roll i arbetsmarknadspolitiken* med fokus på utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden och vad civilsamhället kan göra för att underlätta det med utgångspunkt från följande frågeställningar:

- Långtidsarbetslöshet för unga och äldre och riskerna med permanent arbetslöshet för dessa grupper.
- Hinder och möjligheter för en inkluderande arbetsmarknad där myndigheter, regioner och kommuner sluter överenskommelser med civilsamhället för nya former av arbetsmarknadslösningar i samverkan.
- Svårigheter för utrikesfödda akademiker att få arbete utifrån sin kompetens.
- Ojämlika möjligheter, kunskaper och tillgång till dator samt dålig tillgång till bredband har betytt att det digitala utanförskapet har ökat.

Detta är en kortare sammanställning av dokumentationen från samrådet.

- Involvera idéburen sektor i hela landet med särskilt fokus på landsbygd och gröna näringar.
- Använd civilsamhället mer och ställ krav på Arbetsförmedlingen om ökat samarbete och klumpa inte ihop ideella organisationer med privata företag utan ha istället en egen kvot för dessa som leverantörer av tjänster till myndigheten.
- Arbetsträning, lokala snabbspår och särskilda insatser bör prioriteras för en mer inkluderande arbetsmarknad.
- Ett problem är att det inte finns så många ”enkla” jobb kvar längre samtidigt som sjukförsäkringssystemet har ändrats och kraven på kunskaper i svenska har ökat. Det här ”glappet” behöver tas på allvar av politiken och Arbetsförmedlingen. För lite resurser satsas på civilsamhället och för mycket på statliga Samhall.
- Som möjligheter för att öka civilsamhällets roll i arbetsmarknadspolitiken nämndes bl.a. att skapa partnerskap mellan strukturer och kombinera statliga insatser och program med kreativa lösningar. Som hinder nämndes bl.a. en snäv syn på arbetsmarknadsfrågor, för lite förebyggande arbete och behov av längre tidsramar för finansiering av insatser.
- Det är viktigt att se hela människan, ha ett helhetsperspektiv, ge en yrkesstolthet samt se det problematiska i kortsiktiga projekt. Det är ett problem att trossamfunden inte släpps in som leverantörer av tjänster till Arbetsförmedlingen.
- Det behövs fler branschriktade moduler och studie- och yrkesvägledning i ett tidigt skede. Det krävs en långsiktighet kring både finansiering och insatser och riktade insatser för att nå utrikesfödda kvinnor.

- Problematiskt att nuvarande regelverk för kompletterande aktörer och tjänsteleverantörer inom arbetsmarknadspolitiken gynnar Samhall på bekostnad av civilsamhällets organisationer och idéburen sektor.
- Hur nå unga som har tappat tron på framtiden? Här är civilsamhället en viktig resurs genom bl.a. tillgången till nätverk, men ett problem är de snäva upphandlingsreglerna som gör att civilsamhället inte fullt ut kan leverera tjänster till offentlig verksamhet. Den låga självförsörjningsgraden (under 50 procent) i många utsatta områden förstärker problembilden. Ett annat problem som lyftes var att ideella privata friskolor inte får det tilläggsbelopp för att ta emot unga med funktionsnedsättningar som kommunala skolor får.
- Det är svårt för många nyanlända att ta sig in på arbetsmarknaden, särskilt för dem som har varit länge i Sverige utan att ha lärt sig att läsa och skriva. Andra har svårt med digitalisering och myndighetskontakter och behöver hjälp med det.
- Stöd behövs även till egenföretagare för att driva företag. Det är lätt att starta, men svårt att driva företag och då blir uppföljningen desto viktigare. En utmaning är dessutom att få fler kvinnor med utländsk bakgrund att starta eget.
- Problem att många nyanlända har tappat språkkunskaperna i svenska under pandemin och att bristande språkkunskaper i svenska generellt är ett hinder för etableringen. Som exempel nämndes att många bussförare och undersköterskor inte får jobb på grund av bristande kunskaper i svenska.
- Det är svårt att upphandla integration eftersom det är en process på mellanmännisklig nivå. Ett problem är att den arbetssökande måste göra sig anställningsbar.
- Viktigt att förbättra möjligheterna till mikrofinansiering för att på så sätt få fler utrikes födda att starta egna företag.

- Hembygdsförbundens arbete för att skapa kontakt mellan nya och gamla svenskar via mötesplatser som bl.a. bibliotek, skolan och Sfi.
- Det är en jätteviktig fråga hur anvisning till förstärkt arbetsträning sker och att den typen av insatser värnas i den nu pågående reformeringen av Arbetsförmedlingen. Det är därför otroligt viktigt att styrningen från regeringen nu blir tydlig på det området att tillkommande upphandlade tjänster inte får utformas på ett sådant sätt att det kan anses uppkomma konkurrens mellan de här insatserna och andra insatser som ofta skapas i samverkan mellan civilsamhället och offentliga aktörer.
- Ta tillvara bra erfarenheter som ger resultat och bygg vidare på dessa. Det är många som har lång erfarenhet av att hjälpa människor med utländsk bakgrund att starta företag, bl.a. genom snabbspår.
- I frågan om digitalt utanförskap är det viktigt att lyfta behovet av att tillgängliggöra den digitala infrastrukturen. Ett problem är bl.a. att asylsökande inte har möjlighet att skaffa internetabonnemang, eftersom de saknar personnummer. Det resulterar i att de utestängs helt och hållet från samhället. Vid sidan av detta behövs arbete med digital kompetens men också med att förenkla digitala system hos t.ex. offentliga aktörer som idag är väldigt svårhanterade och skapar trösklar till personer i digitalt utanförskap. Klyftan har blivit ännu djupare under pandemin när digitaliseringen accelererat. Civilsamhället behöver långsiktig finansiering snarare än korta projektfinansieringar eller ettåriga avtal. Långsiktighet ger bättre förutsättningar för hållbara resultat både för rättighetsinnehavare och för organisationerna. På ett större plan är rasism på arbetsmarknaden fortfarande ett problem i frågan om utrikes födda och gruppens position på arbetsmarknaden. Här kan civilsamhället göra mycket, men det behövs fler initiativ från både näringsliv och politik för att ta tag i detta på strukturell nivå.
- Vad som är ett funktionshinder är inte ett statiskt begrepp utan det skapas i förhållande till krav, förväntningar och förutsättningar i en situation. Den förstärkta arbetsträningen är ett fantastiskt verktyg för språkträning m.m. Oerhört viktigt att det används och gärna utvecklas så att målgruppen utvidgas och det finns möjlighet att ge ett

sammanhållet stöd till individernas hela situation istället för fragmenterat som det blir i upphandlade tjänster.

- Organisationer som hjälper arbetslösa borde även få anordna andra aktiviteter som är mer nätverksskapande än att sitta och söka jobb framför en dator. Det är viktigt att tala om hela kedjan av insatser.
- Undersökningar visar att runt 50 procent av företagen rekryterar via kontakter. Det är alltså en förutsättning att ha ett socialt och professionellt nätverk för att ta sig in på arbetsmarknaden. Detta behöver belysas och mötas genom att skapa fler plattformar där människor kan mötas. Möten gör enorm skillnad och integration sker just genom möten. Såväl etablerade svenskar som företag vill engagera sig i dessa frågor, och vill göra det på ett enkelt sätt. Vi vill därför slå ett slag för att det, som komplement till olika arbetsmarknadsåtgärder, finns fler plattformar som gör det enkelt för människor att mötas och där det också går att slussa personer i behov vidare till andra relevanta initiativ.

Sammanfattningsvis har många under samrådet vittnat om svårigheterna med att komma in på arbetsmarknaden, om språkets betydelse, skolans roll, funktionshindrades situation, utsatthet och vikten av att bryta negativa spiraler, samt vikten av att se hela människan. Betydelsen av att se civilsamhället som brygga, arbetsintegrerande sociala företag, Arbetsförmedlingen, upphandling och Samhall togs också upp.